

Les fundacions i la societat en el segle XXI, tendències i oportunitats

Pere-A. Fàbregas (President de la Coordinadora Catalana de Fundacions)

LES FUNDACIONS

Presentació de la CCF

- constitució 1983 (32 anys)
- finalitats → lobbying /imatge sector – networking – ajut (Formació / Serveis)
- tenim associades mes de 500 fundacions (AEF baixa de socis, nosaltres pugem)
- som l'única institució de segon nivell del sector fundacional Català,
- reconeguts per l'administració pública –
- que hem fet amb l'emblemàtic legislatiu – parlament – polítics – mitjans de comunicació
- una vegada aprovades les lleis ens han demanat des de l'Administració última iniciativa taula conjunta simplificació
- com més siguem més força tindrà el sector fundacional a Catalunya

Una mica d'història de fundacions

Les fundacions venen de lluny – de molt lluny

- en el cas de Catalunya (un país sense estat) –
 - la societat civil s'ha tingut d'organitzar
 - i hi ha una gran tradició de fundacions
 - (40% dels beneficiaris de fundacions d'Espanya quan tenim el 15% de la població)

Primer van ser fundacions patrimonials

- les fundacions de debò
- segle XII – Hospital de Sant Celoni → Ordre Hospitalària de Sant Joan de Jerusalem
- segle XV – 1401 Hospital de la Santa Creu → de 6 a 1 Ajuntament i Bisbat
- amb sistemes imaginatius de finançament -> segle XVI - Teatre Principal

A l'últim quart del segle XX es quan es configura la situació actual

- 1978 – art. 34 de la Constitució Espanyola
- 1979 – Estatut d'Autonomia de Catalunya
- 1982 – Primera Llei de Fundacions d'Espanya a Catalunya
- 1983 – Constitució legal de la CCF i I Congrés de Fundacions de Catalunya
- 1994 – Llei de Fundacions espanyola
- en els anys següents hi ha diferents actualitzacions i canvis de les lleis tant a Catalunya com a Espanya
- fins arribar a la situació actual
- 2013 – Llei de Transparència espanyola
- 2014 - Modificacions IRPF – deduccions Mecenatge
- 2014 - Llei de transparència catalana
- 2014 – Llei del protectorat

- lleis i mes lleis tambe afecten a les fundacions les disposicions sobre **blanqueig** de diners, o el canvi de codi penal i la implantació del **corporate compliance** anglosaxó

Pero les noves fundacions son molt diferents, hi ha poques fundacions patrimonials i moltes mes **de serveis**

- sense un patrimoni que produeixi unes rendes que permetin assolir els objectius fundacionals

Pero, les fundacions tambe tenen **problemes**:

- la dràstica reducció dels tipus d'interès han afectat als endowments en que es fonamentaven les fundacions patrimonials
 - las dificultats per modernitzar la gestió → passar de la bona voluntat a la professionalització
 - una fundació patrimonial em deia això el President de la Generalitat no ho arregla!!! sense entendre que era la seva responsabilitat com a Patró
- la crisi ha comportat dificultats
 - s'ha reduït el finançament tant public com privat de forma rellevant
 - a la vegada que la demanda de Serveis per la Societat pujava clarament pels efectes de la pròpia crisi
- la imatge de les fundacions
 - el cas Palau
 - les fundacions de partits polítics (Llei de finançament dels partits polítics)
- l'enduriment dels controls de les fundacions
 - aquest últims anys son un exemple de exagerat canvi legislatiu en el terreny de les fundacions
 - el que principalment a les fundacions petites, els ha portat una carga difícil de suportar de treball burocràtic per satisfer l'administració

Pero, que es una Fundacio? → potser car recordar-ho

- es una institució que administra uns bens, (diners o altri) per assolir uns objectius → la voluntat del fundador
- la voluntat del fundador només pot ser pel benefici genèric de la societat
- no poden beneficiar al fundador
- si un dia plega la fundació els bens van a una fundació similar o a l'Administració Pública
- es a dir, els diners o bens assignats, no tornen mai endarrere
- l'administrador de la voluntat del fundador es un Patronat, al que vigila un Protectorat (no se si fa falta)
- el Protectorat en el cas català es la Direcció General de Dret i Ens Jurídics de la Generalitat de Catalunya
- una Fundació no te propietari → ***“Una fundacion es un artefacto sin dueño”***, deia el director de la Fundacion Juan March

Les fundacions son el millor instrument

- Deia en Michael Porter (creador dels conceptes de "Estrategia competitiva" a Harvard) en un article a HBR "Philanthropy's New Agenda: Creating Value":
 - **LES FUNDACIONS SON EL MILLOR INSTRUMENT**
 - *"Foundations can and should lead social progress. They have the potential to make more effective use of scarce resources than either individual donors or the government"*
 - *"Free from political pressures, foundations can explore new solutions to social problems with an independence that government can never have"*
 - *"And compared with individual donors, foundations have the scale, the time horizon, and the professional management to create benefits for society more effectively"*
 - **CREAR VALOR**
 - *"A foundation creates value when it achieves an equivalent social benefit with fewer dollars or creates greater social benefit for comparable cost"*

Com es comparen les fundacions amb altres organitzacions jurídiques?

- Associació.-->
 - es crear pel servei dels socis
- Cooperativa →
 - es crea per donar treball amb una organització d'una persona = un vot
 - te finalitat de lucre si no es decideix el contrari
 - quan es liquida els socis cooperatius s'emporten la part alíquota del patrimoni
- Mutuallitat →
 - es crear per donar servei als socis mutualistes que en son els Propietaris
- ONG's ó ONL's
 - no son organitzacions jurídiques definides, son conceptes elaborat per l'ONU pel tema de la cooperació internacional
 - algú deia, si no son publiques, però només viuen de diners públics, es que no son publiques?
 - algú deia, quan quelcom **s'ha de definir pel que no es**, potser anem malament
 - però a nivell d'imatge la paraula **ONG** queda bé, mentre que **fundació** genera un cert rictus
 - com el que passa em **empresari** i **emprenedor**, la imatge social es important

LA SOCIETAT

El pensament no convencional - el coneixement no convencional (unconventional thinking - unconventional wisdom)

- Hi ha qui diu que el coneixement convencional es un oximoron
- Albert Einstein: "The world we have made as a result of the level of thinking we have done thus far creates problems we cannot solve at the same level of thinking at which we created them"
- **Albert Einstein: "El món que hem aconseguit com a resultat del nivell de pensament que hem fet fins ara crea problemes que no podem resoldre al mateix nivell de pensament en què els vam crear"**

- Tornem a las paradoxes de Zenón d'Elea: el veloç Aquiles i la tortuga, o la flecha
- Las conegudes antinòmies: del cretense i las mentides (Epimènides), o del barber (Bertrand Russell)
- potser ens fa falta un metallenguatge → amb el llenguatge convencional no ho podem resoldre.

Algunes reflexions no convencionals

- La dictadura de lo políticament correcte → qui es el dictador ?
- Llibertat de pensar → d'opinar → d'actuar
-
-
- Qui ha fet la Declaració Universal des Drets del Home i del Ciutadà (Assemblea Nacional Francesa, 1789) (i suposo de la Dona) i perque
- La Declaració Universal de Drets Humans (ONU, 1948)
- art.19 Todo individuo tiene derecho a la libertad de opinión y de expresión;
-
- Revolució Francesa → Llibertat - Igualtat - Fraternitat → i tallar colls a la guillotina
- encara que venien d'aquella època que li deien a Maria Antonieta que el poble no tenia pa, i només se li va ocórrer dir: "Pues si no hay pan, que les den un bollo!
- La Asamblea Constituent → va fer gran cosa → canviar el nom d'impostos per contribucions, un ve de imposar i l'altre de contribuir
- Montesquieu → separació de poders → i Internet i TV → que?
-
- Per que s'han de pagar impostos? → qui ens ho ha explicat
- Si els paguem → quina part de la vida hem donat als demès → 50%?
- Algú ens ho agraeix → que es de dret diví?
- El diner public no existeix → des de que no hi ha maquina de fer bitllets
 - l'han pres de la butxaca d'algú o els hi ha deixat (un banc que vol cobrar-ho)
- En el cas de l'Església → quan s'inventen els dogmes, i per què → situacions històriques
-
- I les matemàtiques →son una ciència axiomàtica → axiomes que no es poden demostrar? i després una lògica brillant
- els números irracionals +- infinits decimals no periòdics → el Pitàgores els va amagar

El canvi sociològic

- Es molt important saber escoltar les senyals dèbils de l'entorn, els símptomes del canvi sociològic que farà moure la Societat en el futur
- els joves, els nous ciutadans, pensen que qualsevol cosa que desitgin es un dret que tenen, que si algú no els hi dona es un poderós que abusa
- tambe hi ha mes ganes de participar en les decisions publiques, encara que no es tingui cap coneixement del que es parla
- la política es va tornant emocional, i es va perdent la racionalitat
- el "buenismo" ven molt bé, justificat o no → però recolzat en els mitjans de comunicació social
- Sebastian Lovezzolo, polítòleg. LV.2015.09.23

- Espanya es el país de l'UE en que més ciutadans es defineixen d'esquerra (39% vs 25% UE)
- els joves són menys d'esquerrers que fa 30 anys
- la complicitat entre partits i mitjans és més gran a Espanya que a altres països

- els mitjans de comunicació normalment diuen lo que la gent vol escoltar
 - la gent el que fa és llegir els diaris que defensen les seves idees, vol que li confirmen el que ja creuen
 - Però els mitjans influeixen triant els temes sobre els quals es discuteix i en la manera com es presenten

- el pensament sempre és molt negatiu → molt crític → podem provar de fer la pregunta: **"Records quan has trobat bé quelcom per última vegada"**

- la societat occidental, europea i catalana pensa que viu malament però Europa (els 27 països de la UE) amb el 7% de la població del món, i el 25% del PIB, acumula el 50% de les despeses socials del món.
- Els resultats publicats enguany del Pla del Mil·lenni de les Nacions Unides diuen que hi ha 1.000 milions menys de pobres de pobresa extrema que fa 20 anys (1995/2015) (ingressos de menys de 1,25 US\$ al dia) de 1.900 a 836 milions
- perquè venen el refugiats a Europa, i no van a un altre lloc?
- els ciutadans comencen a no valorar la propietat dels bens sinó el seu ús → viatges, car-sharing, compartir coses → no cal ser el propietari → és massa car i les coses canvien massa de pressa → el que dona prestigi és lo nou, no lo de molta qualitat o nivell
- la roba s'ha de canviar molt sovint → no velem que duri molt → sinó que sigui barata i canviï molt
- la gent s'ha de moure de manera frenètica → sinó s'estressa

- la democràcia ja no és una qüestió de confiança, sinó de gestió de la desconfiança
- la desconfiança en les elits → que alguns anomenen casta o elits extractives
- la obsessió per la transparència → catedràtica de ètica parlava de la pornografia de la transparència
 - gran esforç per fer accessible molta informació , l'únic que crida la atenció són els sous → **es malaltís** → som una societat de revista del cor

- la obsessió per l'empoderament: proceso multidimensional de caracter social en donde el liderazgo, la comunicacion y los grupos auto dirigidos, reemplazan la estructura piramidal mecanicista por una estructura mas horizontal donde la participacón de todos y cada uno de los individuos dentro de un sistema forman parte activa del control del mismo con el fin de fomentar la riqueza y el potencial del capital humano que posteriormente se vera reflejado no solo en el individuo sino tambien en la propia organizaci3n (Blanchard, Carlos & Randolph, 1997)
-
- potestas vs auctoritas

La societat líquida de Zygmunt Bauman

- Societat sòlida → seguretat, continguts, valors
- Societat líquida → mobilitat, incertesa, relativitat de valors
- Vamós en busca de una identitat → però és cada vegada més escurridiza → lo que nos hace depender más del otro

- “El conflicto ya no es entre clases, sino de cada uno con la sociedad”

“El radicalisme en les formes es adolescent”

- “Que les formes i el protocol son de dretes és un tòpic. Ets radical en els continguts. El radicalisme en les formes es adolescent. Quan una identitat està creada no cal exagerar” [Xavier Fina LV.2015.12.30]

Els grans problemes

- World
 - petroli /Xina / guerres / EI
- UE
 - immigrants
 - projecte comú → no arribarem a fiscalitat comú?
 - les grans empreses fan evasió fiscal o senzillament aprofiten les possibilitats que els hi donen les lleis → qui es el responsable:les grans empreses o els legisladors → s’ha de pagar a on es fan els beneficis, o no ?
- Espanya
 - atur / deute / dèficit
 - partits emergents / corrupció
 - productivitat Espanya → alta o baixa
 - la dona cobra menys que el home per la mateixa feina
 - el problema de la FP → ens falta un 20% adicional de formats a la FP
- Catalunya
 - Independencia o una altre cosa → convivència
 - vectors: ideològic vs nacional
 -
 - Situació de CAT en I+D de base i aplicada
 - El disseny de la Universitat → s.XIV facultats / aleteia → professionals ?
 - Carrera universitària → segons papers en reviews
 -
 - escola – vocacions – empoderar pares i professors
 - un de cada 5 nens a Catalunya → tindrà desordre de salut mental o de conducte
 -
 - la reindustrialització de Catalunya
 - La Industria 4.0

La Industria 4.0 → la 4ª revolució industrial

- Revolucions de la humanitat
 - La agricultura
 - La màquina de vapor
 - La electricitat
 - Les TIC’s
 - La Industria 4.0
- Tecnologies de la Industria 4.0 (BCG)
 - Big Data and analytics
 - Autonomous robots
 - Simulation
 - Horizontal and Vertical Systems integration

- The Industrial Internet of Things
- Cibersecurity
- The Cloud
- Additive Manufacturing → impressió 3D
- Augmented Reality

Les noves tecnologies

- Internet
- Micromecenatge
- Crowdfunding (finançament participatiu)

La corrupció

- La dicotomia Hobbes – Rousseau
- La reflexió de Ciceró (55a.JC):

*"Les finances publiques doivent être saines,
le budget doit être équilibré,
la dette publique doit être réduite,
l'arrogance de l'administration doit être combattue et contrôlée,
et l'aide aux pays étrangers doit être diminuée de peur que Rome ne tombe en faillite.
La population doit encore apprendre à travailler au lieu de vivre de l'aide publique."
Cicéron - 55 avant Jésus Christ*

Lo public i lo privat

- Voldria contrastar les imatges i les realitats
- lo public es millor → perquè?
 - es un dogma o un axioma → una veritat que no es pot demostrar
- a la fi son persones, no hi ha mes mística
- hi ha resultats, hi ha eficàcia, hi ha capacitat de gestió, hi ha professionalitat
- quina altre diferencia hi ha → com es finança lo public i lo privat
- potser ho expliquem malament → exemple servei sanitari de Catalunya → post retallades a quin nivell en comparació a UE estem, estem per sobre de la mitja?
- però hi ha un límit en els impostos, no poden créixer de forma infinita
- **Els impostos (Fernando Trias de Bes LV 2015.11.02)**
 - *"pateixes una pressió fiscal del 80%: pels teus ingressos et toca el tipus fiscal del 40%, mes un altre 21% en els preus del que compres, mes un altre 19% en taxes diverses"*
- les demandes socials sempre creixen , la gent viu mes anys, vol mes Serveis, Serveis mes cars, mes formació gratuïta
- la historia del pressupost public espanyol
 - 1850 Guerra
 - 1900 Començar educació a nivell municipal
 - 1968 S'implanta la SS
 - 1978 Constitució – pensions no contributives
 - llei de dependència (2006) de Rodriguez Zapatero
 - canvi sociològic -- > la família tradicional desapareix → i els vells que els cuidi un altre
- una ultima reflexió: la Administració Publica porta un retard de 600 anys en descobrir la **comptabilitat per partida doble**, que es un instrument absolutament primari de control, es va descobrir l'any de la descoberta d'Amèrica

- Deia en un document el Cercle d'Economia sobre "Prioritats de Despesa Publica" (18.11.2015): "... sense deixar de fer el control de la legalitat ..., cal posar l'accent en l'avaluació d'eficàcia i eficiència" → potser es que cal **management**

L'Estat de Benestar

- Escrivia, no fa gaire, en **Mario Draghi** (president del Banc Central Europeu) al WSJ: "***La era del trabajo seguro y del estado del bienestar en Europa ha llegado a su fin***"
- Si les demandes socials sempre son creixents, i l'estat no ho pot pagar, s'han de posar els camins per construir la **Societat del Benestar**
- La societat civil s'ha de organitzar, i un dels principals instruments han de ser les Fundacions, com a **instrument òptim** que no té propietari, que només pot treballar pel bé de la societat, aconseguint mitjan el micromecenatge e Internet un gran impacte en el desenvolupament de la societat.
- esperonant projectes sostenibles: a nivell econòmic, social i ambiental
- la societat de manera permanent vol i no vol
 - la industria a Catalunya no es vol durant uns anys que l'economia va be perque es bruta i te obrers , però quan ve la crisis es vol que s'implanti industria perque es el sector que crea llocs de treball mes sòlids i amb futur, molt per sobre del turisme o la construcció
 - la energia a Catalunya es una altre exemple: volem renovables però no les deixem instal·lar per l'efecte NIMBY
 - o volem electricitat però no l'AMAT, sense AMAT la penetració de les renovables a Catalunya te que ser mes baixa
- com s'autoregula la voluntat social ??? ...
 - qui pensa en com ha de ser la superestructura de la societat → recordant Marx

El desequilibri en la distribució de la riquesa

- un greu problema
- encara que sempre es tot contradictori
- segons el Credit Suisse Global wealth Databook 2015
 - 0,7% adults → 45,2% de la riquesa (> 1 MM US\$)
 - 71% adults → 3% de la riquesa (< 10.000 US\$)
- Pero si mirem l'IRPF espanyol de 2012
 - > 600.000 euros (2012) – 4.628 → 6536,9 MM euros
 - **0,02%** declarants
 - **1,75%** bases imposables
 - en 2007 eren 13.058 declarants → fins 2012 se han dividit per 3 vegades

L'Umbral de la pobresa i l'atur

- L'Umbral de la pobresa a Catalunya → 2006 (**19,0%**) → 2009 a 2014 (**19,9** - 19,2 – 19,5 – 20,5 – 19,8 – **20,9**) Umbral els que estan per sota del 60% de la mediana]
- L'atur → 2014.T3 **CAT 17,3%** (ESP 20.9%) → 2006.T4 **CAT 6,56%** (ESP 8,26%)
- Bernard Shaw --> "Estadística es la ciència que ens diu que si dos persones tenen dos pollastres cadascun en té un"
Pitàgores: "Les coses son números, les coses estan en els números" → secta, no menjar faves

Una societat desigual – una societat no inclusiva

El Mecenatge

- **Una reflexió sobre mecenatge i filantropia**
- a EEUU dona el 95% de la població,
- a Europa només un 43%
- a Espanya 1de cada 7 dels que fan declaració de IRPF això ve a ser **un 7%** de la població
- Nivell de consciència filantròpica (Fundacio Britanica Charities Aid)
 - USA 1er.
 - entre els 10 primers UK i Irlanda
 - Espanya està en el lloc **62 de 100**
- **Les xifres de USA son espectaculars (segons PwC)**
 - Ajuda privada en EEUU > 300.000 MMUS\$/any
 - una tercera part son donacions → 100.000 MMUS\$/any
 - Filantropia privada

	USA	ESPAÑA	veces USA(ESP)
% del PIB	2%	0,1%	20x
% pressupost estat per a assumptes socials	10%	0,55	20X

- Quan Zuckerberg dona 99% de les seves accions 42.300 MMeuros, 4 pàgines en La Vanguardia criticant-ho (desembre 2015)
- A Espanya, han **baixat** les donacions amb la crisi
 - 2008: 607 MM → **279 €/donant**
 - 2010: 379 MM → **150 €/donant**
- Pero les deduccions fiscals per Hisenda no son rellevants (2013)
 - 88MM euros a IS → 80 MM euros a IRPF
 - front als milers de milions d'Euros de deduccions globals d'aquests impostos

Conclusió

Si em permeten per acabar un posicionament i dos cites

- M'agrada estar a la frontera entre tecnologia i humanitats (Steve Jobs) → com els homes del Renaixement
- Aristòtil → La virtut, es trobar el terme mitjà entre l'excés (vici) i el defecte; aquest terme mitjà s'aconsegueix amb la practica o hàbit (ethos)" costum/conducta)
- Alicia en terra de meravelles → i va dir la reina roja aquí per estar quiet s'ha de córrer molt ràpid, i per avançar s'ha de córrer el doble de ràpid"

Bona carrera

Gràcies

NOTES

- ètica vs estètica
- histèria vs història
- Serendípia y Oximoron